



Enligt sändlista

Utvidgning av naturreservatet, ändring av föreskrifter samt fastställelse av skötselplan, naturreservatet Norra Björkfjärden, delen i Stockholms län (3 bilagor)

Beskrivning av reservatet, delen i Stockholms län

Områdets benämning	Norra Björkfjärden
Objektnummer (SNV)	01-02-036
Kommun	Upplands-Bro
Fastigheter	Ekeby 2:6, 2:7, 2:8, 2:9, 2:10, 6:2, 3:17
Lägesbeskrivning	Reservatet ligger i nordöstra delen av Mälaren, ca 8 kilometer nordväst om Bro och ca 30 kilometer nordväst om Stockholms centrum.
Topografisk karta	Strängnäs NO
Ekonomisk karta	107 89, 107 99
Gränser	Reservatsområdet i Stockholms län omfattar land, vattenområde samt bottnar och har markerats på bifogad karta, bilaga 1.
Area	ca 835 hektar
varav landarea	ca 51 hektar
Markägare	Enskild samt staten genom Naturvårdsverket
Naturvårdsförvaltare	Upplands-Bro kommun



Grund för beslutet

Bakgrund

Länsstyrelsen i Uppsala län inrättade naturreservatet Norra Björkfjärden den 27 juni 1968. Vid ändring av länsgränsen 1971 kom Upplands-Bro kommun att tillhöra Stockholms län vilket medförde att reservatet delades så att en del hamnade i Stockholms län, Upplands-Bro kommun och en del i Uppsala län, Enköpings kommun.

År 1977 inventerades reservatet. Inventeringen omfattar hela reservatet och beskriver dess botaniska och zoologiska värden samt ger förslag till skötsel av reservatet. Ett förslag till revidering av beslut och skötselplan var på remiss 1987.

Den 27 januari 1995 beslutade Länsstyrelsen i Uppsala län om nya föreskrifter och om att fastställa en skötselplan för den del av naturreservatet som är beläget i Uppsala län. Samråd har skett med Länsstyrelsen i Stockholms län om utformning av föreskrifter och skötselplan.

Förslag till utvidgning av reservatet med vattenområde, revidering av beslutet samt fastställelse av skötselplan för delen i Stockholms län har 1995 sänts på remiss till berörda markägare, Naturvårdsverket, Upplands-Bro kommun samt Skogsvårdsstyrelsen, vilka inte erinrat mot förslaget.

Upplands-Bro kommun har föreslagit att tillträdesförbud under tiden 1 april till 15 juli bör beslutas för öarna Lilla Notskär, Stora Jungfrun, Lilla Jungfrun och Säby Jungfru.

Länsstyrelsen anser inte att ytterligare tillträdesförbud för närvarande bör införas i reservatet. Länsstyrelsens policy är att ha höga krav på områden med tillträdesförbud. I ett regionalt perspektiv synes flertalet av öarna som föreslagits inte ha tillräckligt höga skyddsvärden för att tillträdesförbud bör inrättas. Beträffande Lilla Notskär kan ett tillträdesförbud senare övervägas om uppföljning av häckningsresultatet för fiskgjusen visar på att ett sådant är befogat.

Naturreservatet i aktuell del är i Stockholms läns naturvårdsprogram klassat som område med högsta naturvärde (klass 1). Området är av riksintresse för naturvården enligt 2 kap 6 § samt 3 kap 2 § naturresurslagen. Föreslagen utvidgning av naturreservatet med vattenområde bedöms vara förenlig med översiktsplanen för Upplands-Bro kommun.



Beskrivning av reservatet, delen i Stockholms län

Reservatsområdet omfattar 11 öar samt mellanliggande vattenområde. Öarna uppvisar en för Mälaronrådet typisk vegetation med lövskog och blandskog, ofta med lundartad undervegetation. Skogsområdena är starkt olikåldriga och trädslagsvis uppblandade varför karaktären av naturskog är påtaglig inom stora delar av reservatet.

Det gynnsamma mälarklimatet och den rika tillgången på döda och döende träd gör att området hyser en skyddsvärd insektsfauna som normalt endast återfinns på sydligare breddgrader.

Lövskogsområdena, ofta med dominans av ädla lövträd, uppvisar en mycket rik flora.

Fiskgjusen är något av karaktärsfågel för öarna i Norra Björkfjärden. Flera par häckar inom reservatet och häckningsplatser finns på flera av öarna. Hot mot arten i form av bl.a. skogsavverkningar och mänsklig störning måste därför undvikas.

För friluftslivet har ögruppen ett mycket stort värde och besökandefrekvensen är hög särskilt på för- och högsommartid. Även vintertid besöks öarna.

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar Länsstyrelsen att naturreservatet Norra Björkfjärden, delen inom Stockholms län, utvidgas till att omfatta det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1. Beslutet ersätter Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 27 juni 1968. Vidare beslutar Länsstyrelsen om nya reservatsföreskrifter, som ersätter de gamla från 1968.

Ändamål med reservatet

Ändamålet med reservatet är i första hand att bevara områdets naturskogs-karaktär som gynnar dess ovanliga flora och fauna. Ändamålet är också att trygga tillgängligheten för friluftslivet i den mån det inte strider mot bevarandeintressena.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatsområdet inom länet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsför-



ordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser ska gälla för reservatsområdet.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatsområdet (delen inom Stockholms län)

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. bedriva täkt på land eller i vatten, eller utföra åtgärder som innebär att gräva, spränga, schakta, muddra eller liknande,
2. anordna upplag, avfallstipp annat än tillfälligt och vad som erfordras för områdets skötsel,
3. uppföra ny byggnad,
4. dra fram mark- eller luftledning eller kabel i vatten,
5. avverka träd, röja bort buskar eller utföra andra skogliga åtgärder på öarna undantaget Askskär,
6. införa för området främmande växt- eller djurart,
7. uppföra stängsel eller andra hägnader,
8. jaga,
9. anlägga campingplats, båthamn eller annan anläggning,
10. anlägga bryggor eller liknande anordning såsom t.ex. bojar,
11. sätta upp tavlor, plakat etc,
12. under tiden 1 april - 15 juli beträda vattenområde intill 100 meter från ön Kalvskär.

Utän länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

13. avverka träd, röja bort buskar eller utföra andra skogliga åtgärder på ön Askskär.



Föreskrifterna ovan ska inte utgöra hinder mot de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är angivna i fastställd skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen angående markägarens och andra sakägares skyldighet att tåla visst intrång

För att trygga ändamålet med reservatsområdet förpliktas markägare och andra sakägare med särskild rätt till marken tåla att de åtgärder vidtas, som anges i bifogad fastställd skötselplan (bilaga 2).

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet, delen i Stockholms län

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet att

1. under tiden 1 april - 15 juli beträda vattenområde intill 100 meter från ön Kalvskär.
2. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, hacka, spränga, rista, måla eller dylikt,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar samt att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp ris, örter, gräs, mossor eller lavar,
4. störa djurlivet (t.ex. genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräl- och groddjur),
5. medföra hund eller annat husdjur som inte är kopplat,
6. för längre tid än två dygn i följd tälta eller förtöja båt på samma plats,
7. elda på annan plats än anvisad,
8. på land framföra motordrivet fordon.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Naturvårdsförvaltare ska vara Upplands-Bro kommun. Vid förvaltningen ska samråd fortlöpande äga rum med Länsstyrelsen.



2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatsdelen inom Stockholms län.

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling, varvid föreskrifterna i Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 27 juni 1968 upphör att gälla.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 3.

Beslut i detta ärende har fattats av länsöverdirektör Birgitta Isaksson Pérez. Vid den slutliga handläggningen har även deltagit miljövårdsdirektör Björn Risinger, länsarkitekt Eva Gyllensvärd, länsantikvarie Jan-Bertil Schnell, lantbruksdirektör Olle Engdahl, länsnotarie Malin Olofsson samt byrådirektör Björn Carlberg, föredragande.

Birgitta Isaksson Pérez

Björn Carlberg

Bilagor

1. reservatskarta
2. skötselplan
3. hur man överklagar



LÄNSSTYRELSEN I
STOCKHOLMS LÄN

Miljövårdsenheten
Björn Carlberg

BESLUT

Datum
23.11.1995

Beteckning
231-1995-1008
0139-02-001

7 (7)

Sändlista

BILAGA 1

Beslutskarta
Skala 1:20 000

Område som inte
ingår i naturreservatet

Norra Björkfjärden

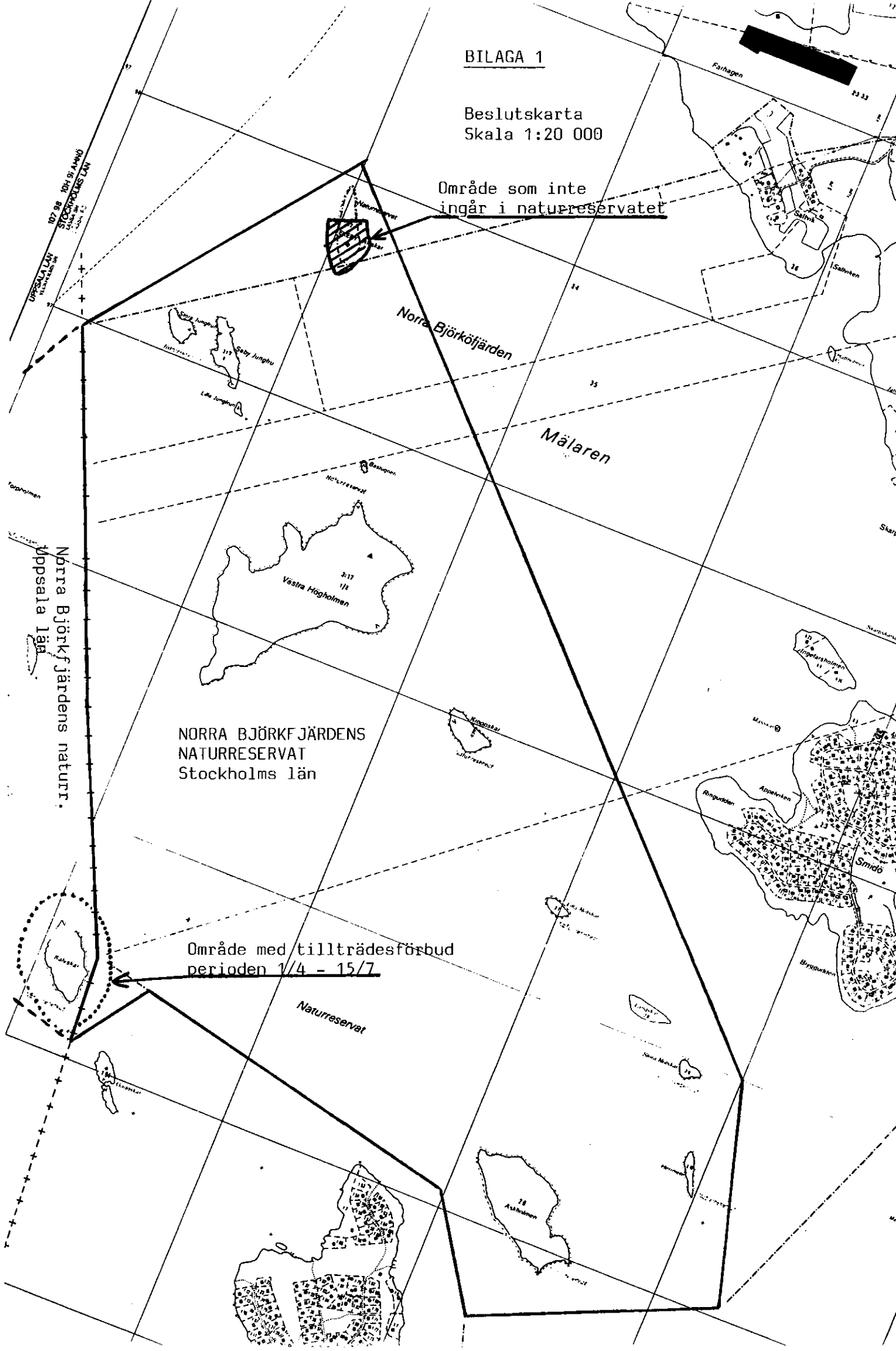
Mälaren

NORRA BJÖRKFJÄRDENS
NATURRESERVAT
Stockholms län

Område med tillträdesförbud
perioden 1/4 - 15/7

Naturreservat

Norra Björkfjärdens natur.
Joppåsa läja



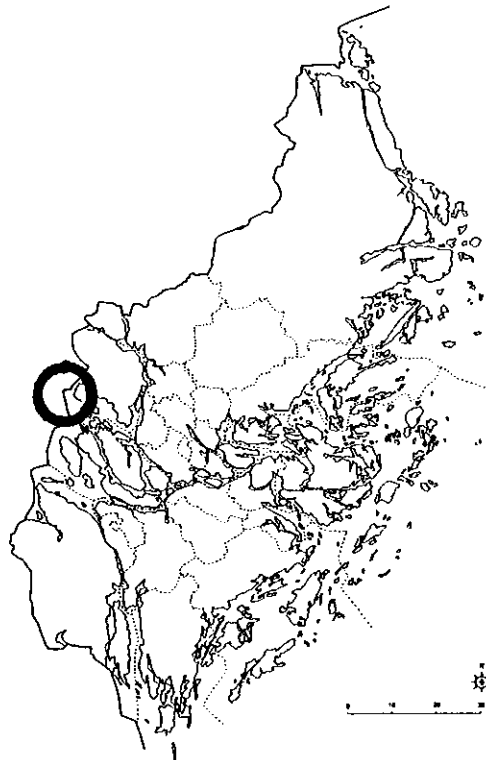
LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Bilaga 2

Björn Carlberg
08-785 51 13

Skötselplan för naturreservatet Norra Björkfjärden

Fastställd av Länsstyrelsen den 23 november 1995



Förord

Föreliggande skötselplan avser främst att ge naturvårdsförvaltaren anvisningar om bevarande av reservatets naturvetenskapliga värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser den första 10-årsperioden. Därefter kan åtgärderna omprövas, dock så att det åsatta målet uppnås.

Planen är utarbetad av Sören Nissilä, skogsvårdsstyrelsen. Den slutliga redigeringen har utförts av Länsstyrelsen i samverkan med Upplands-Bro kommun. Planen är av översiktlig typ.

Planen är fastställd genom Länsstyrelsens beslut den 23 november 1995.

I. ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Återfinns i reservatsbeslutet.

2. GRUND FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER

Grund för beslutet, ändamålet med reservatet samt reservatsföreskrifter återfinns i reservatsbeslutet, diarienummer 231-1995-1008, den 23 november 1995.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Geologi

Öarna inom reservatet utgörs dels av toppar av Uppsalaåsen, dels av berg- och moränöar. Öarna är relativt flacka med undantag av Västra Högholmen vars åsaparti höjer sig upp till 30 meter över Mälarens yta. På grusåsöarna, framför allt Lilla Notskär och Västra Högholmen, finns attraktiva och lättillgängliga sandstränder.

Vegetation

Grusåsöarnas bevegetation utgörs av ett randskogsbälte som omger de torrare åssluttningarna. Åsarna hyser ofta en praktfull torrbacksflora. De övriga öarna är än mer flacka och kännetäcknas av en frodig ädellövsdominerad skog oftast med lundartad undervegetation. På Västra Högholmen finns partier av renodlad lundkaraktär. Rena bestånd av t.ex. alm och lind finns inom reservatet liksom ett stort inslag av gamla, grova solitärer av olika trädslag.

Utöver vissa kärrartade strandzoner finns egentliga trädbevuxna kärr endast på Askholmen.

Djurliv

Rådjur, grävling, mink och skogshare finns på de två större öarna Västra Högholmen och Askholmen.

Ett flertal sjöfågelarter finns inom området men endast ett fåtal häckande arter har noterats (gräsand, knipa och storskrake). Störningar från friluftslivet är orsak till det dåliga häckningsresultatet vilket i hög grad även gäller för fiskgjusen vars många boplatser oftast är för utsatta. Förutom de nämnda fågelarterna har ingen större häckningsinventering utförts men klart torde vara att miljön gynnar allehanda småfågelarter samt arter som söker föda i död ved. De främsta värdena ur naturvetenskaplig synpunkt utgör områdets unika insektsfauna. En hel del sydliga arter t.ex. *Cteniopus flavus*, *Hylysimus oleiperda*, *Gonodera luperus*, *Lissodema cursor* och *Hedobia imperialis* visar att dessa öar har möjlighet att hysa en unik reliktsfauna tack vare det gynnsamma mälardalsklimatet. Insekterna är oftast knutna till mer eller mindre död ved och sandområden.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

Huslämningar finns på Lilla Notskär och Västra Högholmen. Jakt och fiske torde ha utgjort en viktig del av de bofastas försörjning. Vissa öar bär spår av kreatursbete och slätter.

3.3 Markanvändning

Öarna används i dag nästan uteslutande för rekreation. Skogsbruk, täkt och jordbruk förekommer inte. Yrkesmässigt fiske förekommer för närvarande inte i reservatet. På Västra Högholmen upplåts ett markområde åt Upplands-Bro kommun för renhållning.

3.4 Anordningar för friluftsliv m m

Området nås endast med egen båt under den isfria årstiden. Få anordningar för friluftslivet har uppförts. På Västra Högholmen finns TC och sopstall. Reservatsskyltar finns uppsatta.

3.5 Inventeringar

Flera inventeringar har utförts inom reservatet:

- Naturvårdsinventering av Upplands-Bro kommun, Tord Ingmar
- Naturinventering av Upplands-Bro kommun, Beier m.fl.
- Naturvårdsinventering av Enköpings kommunblock, Eric Haglund
- Naturreservatet Norra Björkfjärden, naturinventering med förslag till skötsel, Lars Lundgren och Gunnar Sjödin

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Ändamålet med reservatets skötsel är i första hand att bevara området naturskogskaraktär som gynnar dess ovanliga flora och fauna. Ändamålet är också att trygga tillgängligheten för friluftslivet i den mån det inte strider mot bevarandeintressena. Reservatets skogsmark ska i princip lämnas för fri vegetationsutveckling. Anordningar för friluftslivet ska inskränkas till ett fåtal mindre sanitära anläggningar och röjning av vissa stigar. Reservatets ornitologiska och entomologiska värden ska särskilt tillvaratas och skyddas.

1.2 generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsmarken

Mål

Huvuddelen av skogsmarken ska fritt utvecklas mot naturskog. Vissa punktinsatser får dock utföras dels för att göra vissa öar mer lättillgängliga för friluftslivet, dels för att bevara genuina bestånd av ek, lind och alm samt dels för att bevara vissa platser av kulturhistoriskt intresse. Dessutom kan vissa mindre åtgärder vidtas för att förbättra häckningsmöjligheterna för fiskgjuse.

Riktlinjer och åtgärder

- Åtgärder ska utföras av naturvårdsförvaltaren i enlighet med gällande riktlinjer. Samråd skall ske med Länsstyrelsen innan vegetationsvårdande åtgärder utförs.
- Åtgärder för friluftslivet får endast ske på Västra Högholmen. Åtgärderna ska endast utgöras av försiktigt öppethållande av välfrekventerade stigar, punktinsatser i omedelbar anslutning till attraktiva bad- och tilläggsplatser samt rensningsåtgärder intill friluftsanläggningar.
- Åtgärder av kulturella skäl berör endast Västra Högholmen där områden med spår av tidigare bebyggelse kan hållas öppna, samt Kroppskär, vars fornlämning skall skötas i samråd med Länsantikvarien.
- Vid avverkning/röjning ska särskild hänsyn tas till estetiskt värdefulla träd samt träd som har eller kan få stor betydelse för faunan.
- För att förbättra häckningsmöjligheterna för fiskgjuse kan punktinsatser bli aktuella, såsom topphuggning av enstaka lämpligt placerade tallar eller liknande åtgärder.
- Inga större naturvårdsarbeten får utföras tiden 1 april - 15 juli.
- Eldning av virkesavfall, särskilt grövre avfall, ska undvikas.

1.2.2 Faunavård och jakt

Kalvskär (Uppsala län) har tillträdesförbud med hänsyn till fågellivet. Fiskgjusepopulationen ska följas upp och lämpliga åtgärder vidtas för att förbättra häckningsresultaten. Jakt är inte tillåten inom naturreservatet.

1.2.3 Fiske

Fiske kan ske av fiskerättsinnehavare och av allmänheten enligt gällande bestämmelser för det fria handredskapsfisket.

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

Öarnas naturvetenskapliga kvalitéer begränsar ett alltför intensivt och spritt utbud av friluftsanordningar. Merparten av friluftslivet utgörs av dagbesökare varför inga nya anläggningar ska uppföras.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Friluftsanordningar och renhållning

Stigar, stränder

Skötsel enligt pkt 1.2.1 "Hävd av skogsområdet". Ingen utmärkning av stigar ska ske.

Brygga

En enkel brygga finns på Västra Högholmen. Den används enbart vid service av sopmaja.

Sanitära anordningar

Ingen ny anordning utöver den befintliga på Västra Högholmen planeras. Viss utbyggnad (extra sopställ) kan dock aktualiseras i anslutning till denna. Om sanitära problem uppstår på övriga öar kan dessa riktlinjer omprövas. Hänvisningsskyltar ska ange sopmajans placering.

Övrig renhållning

Tillgängliga strandzoner och särskilt frekventerade områden ska städas regelbundet.

2.2.2 Information, utmärkning

Reservatsskyltar med information om området ska uppsättas på samliga öar. Folder bör framställas för området. Utmärkning av sopmajan och eldplats ska ske dels enligt pkt 2.2.1, dels genom markering på sjökort/båtsporkort när dessa ajourförs.

3. TILLSYN

Tillsyn sker genom naturvårdsförvaltarens försorg. Avtal och instruktion ska upprättas för tillsynsman.

4. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltarna ska dokumentera i text och om så erfordras med foto, utförda åtgärder och ange utförd åtgärd, var åtgärden är utförd, år och månad för åtgärden, finansiering, notering av åtgärdens effekt. Dokumentationen ska tillställas Länsstyrelsen löpande.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.2 Ekonomisk plan

Förvaltningen finansieras av Upplands-Bro kommun. Kostnaderna för förvaltningen utgörs av tillsyn, informationsskyltning, renhållning och viss vegetationsvård.

6. PLAN FÖR VETENSKAPLIG VERKSAMHET

Med hänsyn till reservatets ornitologiska och entomologiska värden bör uppföljande inventeringar göras varvid ska föreslås lämpliga skötselåtgärder. Fiskgjusepopulationen bör särskilt följas och lämpliga åtgärder vidtas.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för denna verksamhet i samråd med Länsstyrelsen.